

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

De sacramentorum administratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

are debent. Atque in ijs quidem (præter Missale, in cuius quoque edendi curam incumbimus) præcipuum etiã opus est, quod Sacramentale ex vetustissimo vsu vocamus. Id porro si serius, quàm decreto Synodali iam pridem promiseramus, in lucem prodijt, vos ipsi probè noſtis factum esse multitudinem, magnitudineq; occupationum Archiepiscopali; quibus pro temporum varietate nos non solum in singulos dies, sed in singula ferè momenta assidue distenti, necesse sæpiſſimè habuimus cursum interrumpere industriæ, & curæ, quam in eo conficiendo diligentissimam ponere iam pridem statueramus. Verùm si recta reputamus via, profectò ab huius nobis cõmissæ Ecclesiæ rationibus haud quaquam alienum fuit, rem, quæ tempus, & diligentiam postulabat, diutius differri; vt pluribus, quàm ab initio potueramus, iisdemq; necessarijs partibus eam absolutam redderemus. Copiam certè habuimus exemplarium, quæ & manuscripta, & impressa, eaq; antiqua admodum, ex multis tam basilicæ nostræ Metropolitanæ, quàm aliarum ecclesiarum vrbis, diocesisq; vniuersæ tabularijs conquisita, ac suppeditata, adhiberi ab ijs Ecclesiastici ordinis viris voluimus, quos & pietatis studio flagrant, & doctrinæ laude claros, & rituum sacrorum vsu literatè peritos ad opus delegimus. Ex sancti Ambrosij itè fontibus multa hausimus, quem Ecclesia hæc patrem magistrumq; habet omnium virtutum gloria florentem; quiq; cum de ijs qui inſtantur mysterijs, tum de sacramentis libros præcipuè scripsit. Neque solum his domesticis adiumentis contenti fuimus, sed aliunde subsidia comparauimus, ab ijs præsertim religioſis scriptoribus, qui rituum noſtrorum & diligentissimi interpretes, & testes locupletissimi extiterunt. Cum ijs igitur monumentis recognosci ab initio potuit, vt certè recognitum est, opus Sacramentale, quod modò emittimus. Sed quoniam ad eius perfectionem etiã non parum interesse censuimus, ex spectare, vt prouinciæ concilia aliquot haberemus, in quibus singulis, sapientissimorù Episcoporum cõsilio, & pietate, nos de

re non doctrinã solum, sed vsu probatã aliquid semper statueremus: rem vsque adeo protulimus, vt synodis prouincialibus Dei munere sex iam demum celebratis, necessarium opus plurimis decretis adiuuerimus. Accedit etiã hoc, quoddum editionis libri Sacramentalis diem de die vsque adeo duxerimus, vt omnis diocesis nostræ visitationem ante absoluerimus: ex hac ipsa Archiepiscopali speculatione, in qua vsu multa comperimus ad Sacramentorum administrationem cultumq; opportuna, quæ minus præstabantur, adiumenta, in ijs quæ instructionum, seu rubricarù nomine cuique sacramento copiosè adijci iussimus, in primis apparebunt. Quamobrem si diutius libri editio iam prorogata est: diuturnitas tamen vtilitates permultas peperit, quas ex assiduo illius vsu vos ipsi cognoscetis. Sacramentale igitur edimus, multis partibus excultum atque absolutum, vt mox supra demonstraui- mus. Vestrum est omnium, & singulorum qui sacerdotes estis, quiq; in vrbe, & diocesi nostra Mediolanensi sacramenta ritu moreq; Ambrosiano ministratis, ita vos huius Sacramentalis regulis instituere, in omnesq; partes conformare, vt cum ad illius præscriptum ea purè, sanctè, & religiosè tractetis; tum cæremonijs & ritibus hoc ipsi traditis vtamini, neque vllis præterea alijs. Atque ob eã sanè causam iubemus, vos vniuersos singulosq; quorum interest, duobus post editionem mēſibus hoc ipsum habere, legere, atque in vsum introducere, vt charitatis vestræ, qua in procuranda animarum salute eximie præcellere debetis, studium in Domino commendemus.

RUBRICÆ SEV INSTRV- TIONES Generales.

De sacramentorum administratione.

N sanctissimis sacramentis & ministrandis & percipiendis, religiosa, diligèſſique cura requiritur. Quæ sanè res cum ex ipsis mysterijs intelligi possit; tum etiam perspici-
tur

tur ex precibus, & sacris ceremonijs; que à diuinis, apostolicisq; traditionibus deriuata, ac perpetuo sanctæ Ecclesiæ vsu corroborata, ad hæc vsque tempora piè retinentur. sacramenta enim à Christo Domino saluatore nostro instituta, & ad communem omnium salutem proposita, cù celestia munera sint, atque instrumenta diuinæ gratiæ, solennibus ceremonijs tractantur, & ministrantur: vt eorum tum administratio sancta sit, tum perceptio plena religionis. Quare primo loco hæc generatim traduntur, vt tam qui sacramenta ministrat, quam qui sumit, ad pietatis suæ partes breuiter instruantur.

Primo igitur parochus, omnique sacerdos, cuius est sacramenta administrare, meminisse debet, sancta se tractare, omnique ferè temporis momento paratum esse oportere ad tam sanctæ administrationis munus. Quamobrem is, cum alios per sacramenta purget, atque illuminet, hoc maxime studebit, vt ipse vitæ purè, castè, ac religiosè agat, mentemq; item, & animum ab omni peccati labe purum adiutrice Dei gratia conseruet diligenter. Nam etsi sacramenta, diuinam quidem virtutem quæ illis inest, nunquam amittunt; tamen impurè ea ministrantibus æternam mortem afferunt. Itaque primùm sollicitè, & intimè recogitare debet, an alicuius peccati mortalis (quod sanctissima cautione sacerdos euitare debet) sibi conscius sit. Quod si reum se esse nouit, prius sacramentali confessione se expiare studebit: contritionem certè habere quam diligentissimè curet.

Quacunque diei, aut noctis hora ad sacramenta ministranda vocabitur (cum precipuum eius munus, cuius causa à reliquo populo separatur, ab ecclesiâq; sustentatur, præter cetera, eorum administratio sit) nulla tam sanctis pietatis officijs moram interponet. Immo populum sæpenuero, prout occasio tulerit, accuratè præmonebit, vt cum opus est parochiali ministracione atque officio, se quamprimum, & liberè accersat, nulla habita nec temporis, neque loci longè distantis, neq; alterius cuiuscunq; incommodi ratione.

Cum autem accersetur, tantùm abest, vt verbis, vel vultu, vel alio signo ostendat se grauatè iturum, vt illius, cui ministrare debet salutis desiderio se accensum patrem præbens, verborum benignitate, vultuq; hilari charitatem paternam significante, & libentissimè, & vt potest, celerrimè accedat.

Antea verò quam accedat, paululum saltem in sacra actionis quam suscepturus est meditatione attentè versabitur. Atque vt, & ipse sanctè ministret; & cui ministrabit, piè salutariterq; percipiat (nisi cum necessitas eum festinare cogit) genibus flexis ad altare paululum orabit, & hanc orationem adhibere poterit, vbi propria adscripta non est.

Psal. Veni sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium: & tui amoris in eis ignem accende.

V. Gloria patri, & filio, & spiritui sancto.

R. Sicut erat &c. Iterum. Veni sancte Spiritus. *V.* Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Oratio. Domine Deus omnipotens, qui me indignum propter tuam misericordiam ministrum fecisti sacerdotalis officij, propitius esto mihi peccatori, vt condignè possim diuina clementiæ tuæ sacramenta fidelibus ad ea confugientibus ministrare. Per Dominum nostrum, &c.

Et præterea nè titubanter quidquam in ministracione agat, quamuis ordinem ministrandi, ceremoniasq; ritè teneat, antea tamen quam ministret, attentè ex libro religiosa animi intentione, que agenda sunt, recognoscet.

Si incommoda valetudine laborat, quam tamen à sacramenti ministracione non impediatur, alium sacerdotem ab Archiepiscopo probatum sibi comitem adiunget: quo adiutore vtetur, si quando præ ægritudine, vel in via, vel in ministracione defecerit.

Accerset item parochiæ suæ clericos, quos decenti habitu, & superpelliceo in primis rectè indutos, tot vt poterit adhibebit, quot sacramenti ratio deposcet. Præmonebit eos breui cohortatione quandoque, quam modestè, & quanta deuotione eâ functione præsequi debeant.

Hoc

Hoc etiam præcauebit, vt vestes sacrae, supplex, & vasa, quæ ad ministratio- nis vsum adhibentur, ab omni sorde pura sint, atque adeo quodam ecclesia- sticæ munditiæ nitore collescant.

In omni sacramentorum administratio- ne semper superpelliceum decens, & stola adhibebit. quæ stola colore erit, quem sacramenti ministrandi ratio ri- tû postulat.

De libro hoc preces, & sacramentorum formulas, ceteraq; pro ratione eorum quæ ministrabit, rectè leget: nec verò memoria, quæ plerumque labitur, con- fidat.

Sacramenti quod ministrabit, vim, rationem, vsum, salutareque fructus, prout temporis, ac personæ ratio, & præ- sentium multitudo tulerit, diligenter explicabit, præsertim catechismi Ro- mani doctrinis: quas partim etiam su- mme poterit ex libris sancti patris no- stri Ambrosij de sacramentis; & de ijs, qui initiantur mysterijs.

Cum verò cæremônia, quæ ad sacramen- ta adhibentur, mentes illorum, qui eas intuentur, accurateque obseruant, ad sù- blimum rerum cogitationem erigant, fidemque, & charitatem in ijs ipsis ex- citent; earum etiam vim, sanctioref- que significationes, vt diligentissimè po- terit, idem populo exponet, cum vsu venerit.

Ritibus autem, & cæremonijs vtetur hoc libro præscriptis: quibus nihil, nè alicuius quidem priuatæ deuotionis no- mine addet, nec detrahet; neque verò aliquid mutabit: nisi aliter aliquando fa- ciendum rubrica suo loco ostendat.

Dum verò ad ministrandum profici- scitur, animi meditatione attentus erit ad rem, quam sanctè acturus est: piè psal- mos, & orationes statas in hoc libro præscriptas recitabit. Nihil quidquam cum alio colloquetur, nisi necessitatis causa, & quam breuissime: neque salu- tationibus in via vacabit.

Graviter præterea matureque incedet, non properanter, nisi instante necessita- te. calopodij autem, seu zoccolis, nun- quam vtetur sanctissimis sacramentis ferendis.

Sacramentum præterea aliquod cum

ministrat, vt id magna cum religione præstet, singula verba, quæ ad illius for- mam rationemque pertinet, omni animi attentione, & pietate distinctè pronun- ciabit, & clara item voce, vt ab illis au- diri possit, quibus ministratur.

Sacras item præcationes sanctè graui- terque dicet. Solennes præterea alios ri- tus cæremonialique ita decenter obserua- bit, vt veluti ante oculos ponere videat- ur eximia illa dona, quæ in eo sacra- mento continentur.

Ita verò demum in omni sacramenti ad ministratio- nem se geret, vt non actione solum tota; sed vultu etiam, illos qui adsunt, incitet ad pietatem, ac deuotio- nem.

Illudque norit præterea officij sui esse; & hac sancta ministrandi ratione, & præterea assiduis orationibus, & doctri- na, & omni sacerdotali industria, fide- les sibi commissos tales efficere, quibus dignè, vt illiterque sacramenta ministra- ri possint.

Lumina adhibebit in ministratio- ne, prout sacramenti ratio deposcit: id quod cum mysterij significatione, & reueren- tiæ, cultusque officio sit.

Sacramenti ministratio- nem cum aggre- ditur, id intendat, idque sibi agere pro- ponat, quod Christus Dominus insti- tuit, & sancta mater Ecclesia intendit, atque agit.

In ipsa verò ministratio- ne, animo mea- teque defixus erit in cogitatione sacra- menti quod ministrat. idque quantum fieri potest, studiosè curabit.

Illud porro cauebit, vt ne in admini- stratione, eiusve causa, aut occasione ali- quid exigat, petatve aliquo modo. Sed quæ gratis accipit, gratis ministrat, sine aliqua, vel minima cuiuscunque auaritiæ suspicione.

Vt autem sacramentis debitus religio- nis cultus, etiam externus, ab ijs tribua- tur, qui ea suscipiunt: non patietur que- quam ad illa suscipienda accedere, nisi exteriori quoque habitu, vestiumque modestia, debitam illis venerationem præferat.

Videbit igitur, vt viri armis deposi- tis, vtque mulieres rectè velato capite accedant; vt omnes vestitu, & toto

corporis habitu modesto humilitatem christianam præferant.

Curabit etiam pro loco, & tempore, & personarum ordine, ut idem faciant, quicunque dum sacramentum ministratur, aliquod officium præstant, ut potè patrini, & paranympi.

Monebit id quoque reliquos omnes qui adsunt, ut remoto inani colloquio, actu que indecenti, piè ac deuotè, ut debent, intersint capite aperto, mente etià ipsi reputantes cœlestia illa dona, quæ sacramentorum virtute fidelibus impartiantur.

Iudæos autem, infideles, hæreticos, & excommunicatos non patietur in sacramentorum administratione præsentem adesse: nec verò catechumenos.

Cætera denique omnia ritè, & ordine seruabit, prout unicuique sacramenti administrationi accommodata, suis que locis sigillatim demonstrata sunt.

Cum verò sacramenta quinque tantum, nempe Baptismum, Eucharistiam, Pœnitentiam, Matrimonium, & Extremam vnctionem, Parochus ex officio ad ministrare possit, eorum caremoniæ, quas ritè seruet, locis proprijs præscriptæ sunt.

Reliquis autem sacramentis duobus, Confirmationi, & Ordini, quorum administratio solius Episcopi est, non caremoniæ administrandi in hoc libro ad scribuntur; sed adiungi operæpretium fuit breuem quandam instructionem rerum, quas cum ea Episcopus solenniter ministrabit, debet ipse Parochus, pro curæ parochialis munere agere atque exequi.

Rubricæ, seu instructiones.

De Baptismi administratione.

Baptismus inter sacramenta sicut primum locum obtinet, ita maximè etiam necessarius est: cum sine eo nemini pateat aditus ad cœleste regnum: [Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei,] inquit Christus Dominus. Quare Sacerdos cuius est hoc sacramentum ministrare, cum ea omnia, quæcun-

que ad illud conficiendum attinent, ritè scire, accuratè animaduertere, ritèque seruare debet: tum pleraque etiam, prout vsu venerit, populum accuratè præmonēbit, ac docebit. Quæ omnia, ut ordine facileque præstet, hoc loco breuiter traduntur, atque exponuntur.

Quæ Parochus in Baptismi ministratione, quod ad eius materiam, & formam attinet, animaduertat, & populum etiam doceat.

IN Baptismo, sicut in cæteris sacramentis, cū præter eius, qui ministrat intentionem, de qua mox supra dictum est, materia, forma, & minister requirantur; de ijs Parochus, ut infra obseruabit, ac fideles quoque instruet, ac monebit, prout opportunum viderit.

Quod igitur ad huius sacramenti materiam pertinet, id animaduertet, ut aqua (quæ materia sacramenti Baptismi est) non solum vera, naturalisq; sit, sed etià eo ipso anno, quemadmodum sanctè cautum est, benedicta in Sabbato sancto Paschæ Resurrectionis Domini, aut Sabbato Pentecostes.

His igitur duobus Sabbatis, quibus ex veteri instituto fontis baptismalis benedictionem agi, celebrariq; solene est, ipse cum clericis parochiæ suæ quotannis, si in vrbe est, ad Basilicam Metropolitanam; si in diocesi, ad ecclesiam plebanam tempestiuè conueniet: vasculum proprium, atque vsui huic tantummodo addictum, idemq; nitidum afferet; quo aquam baptismalem inde in ecclesiam suam reportet.

Eò cum venerit, super pelliceo, & stola alba indutus, cum clero ecclesiæ vbi fontis celebritas agitur, processionem ordine ad fontem obibit, & ministerium etiam suum, vbi opus erit, in benedictione præstabit.

Peracta solenni benedictione, vasculum quod portauit, offeret, ut aqua benedicta impleatur: impleti os diligenter occludet: tum illud velo albi coloris conteget, in parochialemq; ecclesiam debita veneratione deferet, clericis duobus proximè præeuntibus, qui lumina portent.

Ad